

Memo

Opdrachtgever: Gemeente Het Hogeland

projectnummer: 142.00.01.07.00

Onderwerp: Wijzigingen planMER Buitengebied voormalige gemeente De Marne

Datum: 12-06-2019

Inleiding

De gemeente Het Hogeland heeft een nieuw bestemmingsplan opgesteld voor het buitengebied van de voormalige gemeente De Marne. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is de m.e.r.-procedure doorlopen omdat het bestemmingsplan kader stellend is voor de mogelijke uitbreiding van agrarische bedrijven.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op 8 januari 2019 een conceptadvies over het milieueffectrapport (hierna: MER) uitgebracht. De Commissie heeft aangegeven dat het MER een duidelijke structuur heeft en veel informatie over het plangebied bevat. Ook geven de vele kaarten een helder beeld voor de lezer.

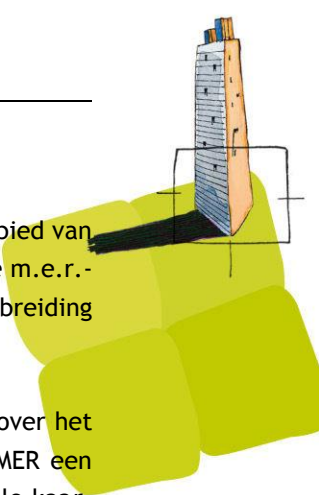
De Commissie heeft bij de toetsing van het MER nog wel een aantal aandachtspunten geformuleerd en adviseert om een aanvulling op het planMER op te stellen voordat over de betreffende bestemmingsplannen wordt besloten. Deze aanvullingen en wijzigingen zijn opgenomen in voorliggend memo en ook verwerkt in het MER.

Besloten is om het MER niet opnieuw aan de Commissie voor te leggen voor een eindadvies.

Opmerkingen uit het concept toetsingsadvies

In haar concepttoetsingsadvies maakt de Commissie, samengevat, de volgende opmerkingen:

1. Niet alle milieueffecten van het bestemmingsplan zijn beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, maar voor een aantal milieuthema's in absolute zin. Hierdoor lijkt er sprake te zijn dat het bestemmingsplan een positief effect heeft op bijvoorbeeld luchtkwaliteit en geur, terwijl er sprake is van een negatief effect.
2. De effectbeoordeling in de samenvatting van het MER komt niet overeen met de analyse in de verdiepende hoofdstukken. Deze informatie is nodig om een realistisch beeld te geven van de effecten van het bestemmingsplan.
3. Het MER laat niet per agrarisch bedrijf zien in welke mate met emissiebeperkende maatregelen, zoals het toepassen van verdergaande stalmaatregelen, bedrijfsontwikkeling of omschakeling (van akkerbouw naar veehouderij) zonder toename van de stikstofdepositie boven 0,05 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebieden mogelijk is. Voor de besluitvorming van het bestemmingsplan is het van belang dat inzichtelijk is gemaakt wat de werkelijke ontwikkelingsruimte voor (agrarische) bedrijven is, zodat duidelijk is of het plan uitvoerbaar is.

4. In het MER zijn niet alle maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt in beeld gebracht.
5. De Commissie constateert grote verschillen tussen de aantallen agrarische bedrijven en landbouwdieren in de gepresenteerde cijfers van het Centraal Bureau van de Statistiek en de gemeente zelf.
6. In het MER is geen aandacht besteed aan de klimaatbestendigheid van het plan. Alle gemeenten moeten uiterlijk in 2019 een stresstest doen om de kwetsbaarheid van hun gebieden voor klimaatveranderingen in kaart te brengen. Dit is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.
7. In het MER wordt aangegeven dat zonneparken mogen worden gerealiseerd op basis van een omgevingsvergunning, waarbij voor een bepaalde termijn (maximaal 30 jaar) van het bestemmingsplan wordt afgeweken.

Aanvulling planMER

Ad 1. Referentiesituatie

Advies Commissie

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de beoordeling van de milieueffecten waar relevant (met name geur en luchtkwaliteit) aan te passen, waarbij het voornemen ten opzichte van de referentiesituatie wordt beoordeeld. Dit geldt zowel voor de verdiepende hoofdstukken als in de samenvatting.

Wijziging/aanvulling

Aan het eind van paragraaf 9.1 wordt toegevoegd:

Beoordelingskader

Zowel het nationaal beleid als het provinciaal beleid is erop gericht om de geurhinder te beperken en te reguleren. Om te beoordelen of de activiteiten die zijn toegestaan door het bestemmingsplan Buitengebied van De Marne in lijn zijn met het beleid, is het volgende criterium ten aanzien van geurhinder opgesteld waarop de activiteit wordt beoordeeld.

Tabel 9.3. Beoordelingskader geur

Criterium	Methode
aantal gehinderden	kwantitatief

De tekst van paragraaf 9.4 wordt vervangen door:

In de hiernavolgende tabel is de beoordeling vanuit de huidige situatie in relatie tot de invoering van modelbedrijven weergegeven.

Tabel 9.4. Effectbeoordeling geur

criterium	Veehouderij
aantal gehinderden	0/-

Betekenis symbolen:

zeer negatief (--), negatief (-), licht negatief (0/-)neutraal (0), positief (+), zeer positief (++)

Het effect van het voornemen wordt ingeschat als licht negatief.

Aan het eind van paragraaf 10.1 wordt toegevoegd:

Beoordelingskader

Zowel het nationaal beleid als het provinciaal beleid is er op gericht om de luchtkwaliteit te verbeteren. Om te beoordelen of de activiteiten die zijn toegestaan door het bestemmingsplan Buitengebied van De Marne in lijn zijn met het beleid, is het volgende criterium ten aanzien van geurhinder opgesteld waarop de activiteit wordt beoordeeld.

Tabel 10.2. Beoordelingskader fijn stof

criterium	Methode
aantal gehinderden	kwalitatief

In paragraaf 10.2 wordt na figuur 10.2 het kopje: '10.3 Omschrijving van de milieueffecten' ingevoegd.

Paragraaf 10.3 'beoordeling van de milieueffecten' wordt paragraaf 10.4.

De tekst van deze paragraaf wordt vervangen door:

In de hiernavolgende tabel is de beoordeling vanuit de huidige situatie in relatie tot de invoering van modelbedrijven weergegeven.

Tabel 10.4. Effectbeoordeling fijn stof

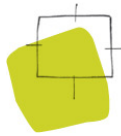
criterium	Veehouderij
aantal gehinderden	0/-

Betekenis symbolen:

zeer negatief (--), negatief (-), licht negatief (0/-)neutraal (0), positief (+), zeer positief (++)

Het effect van het voornemen wordt ingeschat als licht negatief.

De paragrafen 10.4 (Maatregelen) en 10.5 (Leemten in kennis) worden hernoemd naar respectievelijk 10.5 en 10.6.

Ad 2. Samenvatting

Advies Commissie

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de effectbeoordeling in de samenvatting in overeenstemming te brengen met de effectbeoordeling in de verdiepende hoofdstukken.

In de samenvatting van het MER worden de effecten van het voornemen op het landschap als neutraal en overwegend positief beoordeeld, terwijl het verdiepende hoofdstuk een meer realistische beoordelingstabel presenteert. Daar is aandacht besteed aan de toegestane uitbreiding van agrarische erven, zowel in kaveloppervlakte als in de maatvoering van de bebouwing. Daaruit blijkt dat dit mogelijk kan zorgen voor negatieve effecten op het landschap.

Wijziging/aanvulling

De tabel in paragraaf 0.3 (Beoordeling van milieueffecten) en paragraaf 14.1 wordt voor geur gewijzigd in:

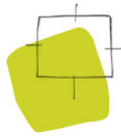
Geur		
-	Milieueffecten op geur bepaald op basis van het aantal gehinderden (in relatie tot de invoering van modelbedrijven)	0/-

De tabel in paragraaf 0.3 (Beoordeling van milieueffecten) en paragraaf 14.1 wordt voor luchtkwaliteit gewijzigd in:

Luchtkwaliteit		
-	Milieueffecten op lucht, bepaald op basis van het aantal gehinderden (in relatie tot de invoering van modelbedrijven)	0/-

De tabel in paragraaf 0.3 (Beoordeling van milieueffecten) en paragraaf 14.1 wordt voor landschap, cultuurhistorie en archeologie gewijzigd in:

Landschap		
-	Milieueffecten op landschapsstructuren door:	
	- Agrarische bedrijven	-
	- Recreatie	0
	- Overig (paardenbakken)	0
-	Milieueffecten op ruimtelijk-visuele kenmerken door:	

- Agrarische bedrijven	-
- Recreatie	0
- Overig (paardenbakken)	0
- Milieueffecten op aardkundige waarden door:	
- Agrarische bedrijven	0
- Recreatie	0
- Overig (paardenbakken)	0
Cultuurhistorie	
- Milieueffecten op historisch geografische patronen door:	
- Agrarische bedrijven	-
- Recreatie	0
- Overig (paardenbakken)	0
- Milieueffecten op historisch bouwkundige elementen door:	
- Agrarische bedrijven	-
- Recreatie	0
- Overig (paardenbakken)	0
- Milieueffecten op archeologische waarden door:	
- Agrarische bedrijven	0
- Recreatie	0
- Overig (paardenbakken)	0

Ad 3. Maximale mogelijkheden bestemmingsplan

3.1 Windturbines

Advies Commissie

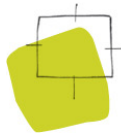
De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de milieueffecten te beoordelen van de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt voor het plaatsen van windturbines en op basis hiervan de effecten op landschap en natuur aan te passen.

Wijziging/aanvulling

In paragraaf 8.4.8 wordt de eerste zin gewijzigd in: 'Het voornemen betreft de mogelijkheid tot het oprichten van meerdere windturbines per agrarisch bedrijf.'

Voorafgaand aan de laatste alinea van paragraaf 8.4.8 worden de volgende zinnen toegevoegd: 'Het aantal windturbines dat mag worden geplaatst is gekoppeld aan de eigen energiebehoefte. Eén windturbine (type EAZ) heeft een opbrengst van circa 35.000 kw uur/jaar. Om in de energiebehoefte van een veehouderij met 150 koeien te voorzien zijn twee windturbines per bedrijf nodig.'

Daarna volgt de zin: 'Enkele tientallen bedrijven hebben al een windturbine gerealiseerd. In een worstcasesituatie kunnen er nog ca. 170 turbines worden gerealiseerd. Volgens de berekening van Minderman et al (2015 en 2017) kunnen in dat geval maximaal 29 vleermuizen en 50 vogels per jaar worden gedood door de wieken.' Het getal van 170 turbines wordt gewijzigd in 340 turbines.

Het gaat hierbij om EAZ-molens. Het aantal vleermuizen en vogels wordt gewijzigd in respectievelijk 58 vleermuizen en 100 vogels. Het effect blijft negatief (-).

3.2 Nieuwvestiging grondgebonden agrarische bedrijven

Advies Commissie

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de milieueffecten van nieuwvestiging van grondgebonden agrarische bedrijven te beoordelen. Hiertoe moet een onderbouwde inschatting worden gemaakt van het mogelijk aantal agrarische bedrijven dat zich in het buitengebied De Marne zal gaan vestigen en waar nieuwvestiging ongewenst is. Tenslotte moet worden aangegeven - indien er negatieve effecten zijn - wat mogelijke maatregelen zijn om de milieueffecten te beperken.

Wijziging/aanvulling

In het voornemen was uitgegaan van de mogelijkheid van nieuwvestiging van grondgebonden veehouderijen door uitplaatsing uit het Natuurnetwerk Nederland of verplaatsing om knelpunten als ruimtegebrek of milieuhinder op te lossen. Hiertoe was een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het bestemmingsplan. Omdat dergelijke situaties sporadisch voorkomen is besloten om deze wijzigingsbevoegdheid te schrappen. Indien er sprake is van een nieuwvestiging door verplaatsing zal een aparte planologische procedure worden gevoerd.

In het planMER wordt in paragraaf 1.4 Notitie reikwijdte en detailniveau onder 1 (de wijziging of uitbreiding van een veehouderij) bij 'nieuwvestiging en verplaatsing' een voetnoot opgenomen die luidt: 'Naar aanleiding van het concept-advies van de Commissie MER is besloten om de wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan te schrappen. Dergelijke situaties komen zo sporadisch voor en bovendien vragen ze meestal om maatwerk, dat ervoor is gekozen om voor nieuwvestiging als gevolg van verplaatsing altijd een aparte planologische procedure te volgen.'

Dezelfde voetnoot is ook toegevoegd in de laatste alinea van paragraaf 2.2 (Voornemen), subparagraaf 2.2.1 Omschrijving onder 1 (veehouderij).

Ad 4. Stikstof

Advies Commissie

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER:

- Inzichtelijk te maken voor individuele veehouderijen in hoeverre toename van stikstofdepositie boven 0,05 mol/ha/jaar kan worden voorkomen met behulp van (bewezen) emissiebeperkende technieken of andere maatregelen, door per bedrijf te onderzoeken welke technieken of maatregelen kunnen worden toegepast binnen de ontwikkelruimte die het plan hen biedt. Zo ontstaat inzicht in de mogelijkheden die bedrijven in het plangebied daadwerkelijk hebben om uit te breiden.
- Op basis van deze analyse een alternatief te beschrijven waarmee aantasting van natuurlijke kenmerken van nabijgelegen Natura 2000-gebieden kan worden voorkomen. Dit kan bijvoor-

beeld op basis van een tabel waarin per bedrijf wordt aangegeven of - en zo ja - welke ontwikkelingsruimte er kan worden gecreëerd door het toepassen van (bewezen) emissiebeperkende technieken.

- Inzichtelijk te maken voor akkerbouwers in het gebied in hoeverre omschakeling naar veehouderij mogelijk is.

Wijziging/aanvulling

De gemeente neemt dit advies van de Commissie niet over omdat deze exercitie alleen inzicht geeft in de toename van het aantal dieren maar geen beeld geeft van de emissie.

In paragraaf 14.2 staat onzes inziens uitgebreid omschreven welke ontwikkelingsruimte de agrarische bedrijven hebben. Daarbij is aangegeven dat maatregelen aan de stalgebouwen (stalsysteem) in beginsel de grootste kans op uitbreidingsmogelijkheden biedt van het aantal stuks vee dat kan worden gehouden op een veehouderijbedrijf. Per agrarisch bedrijf zullen de ontwikkelingsmogelijkheden, afhankelijk van de locatie en de bestaande situatie, verschillend zijn.

Ad 5. Aantal agrarische bedrijven en landbouwdieren

Advies Commissie

De Commissie adviseert om het verschil tussen de aantallen agrarische bedrijven en landbouwdieren van het CBS en de gemeente toe te lichten.

Wijziging/aanvulling

De gemeente neemt dit advies van de Commissie niet over. Het verschil tussen de aantallen agrarische bedrijven en landbouwdieren laat zich niet goed verklaren. Verondersteld wordt dat er dubbelstellingen zijn als gevolg van de registratie van (onderdelen van) bedrijven in verschillende categorieën van agrarische bedrijven.

Ad 6. Klimaatbestendigheid

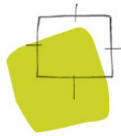
Aanbeveling Commissie

De Commissie beveelt aan om bij het besluit over dit bestemmingsplan aan te geven wanneer de stresstest zal worden uitgevoerd en aan te geven hoe de resultaten daarvan zullen doorwerken in het bestemmingsplan.

Wijziging/aanvulling

Na de laatste alinea van paragraaf 12.1 zal de volgende tekst worden toegevoegd:

‘Alle gemeenten moeten uiterlijk in 2019 een stresstest doen om de kwetsbaarheid van hun gebieden voor klimaatveranderingen in kaart te brengen. Dit is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. De gemeente zal deze stresstest in 2019 uitvoeren, in samenwerking met het Waterschap Noorderzijlvest.’

Ad 7. Zonneparken

Aanbeveling Commissie

De Commissie beveelt aan om bij het besluit over dit bestemmingsplan aan te geven wat mogelijke ruimtelijke consequenties en de effecten op natuur en landschap zijn van het inpassen van zonneparken in het buitengebied.

Wijziging/aanvulling

In het MER staat op pagina 115 (hoofdstuk 12 Energie, duurzaamheid en klimaatadaptatie) in paragraaf 12.1 (Beoordelingskader) het volgende vermeld: 'Zonneparken mogen worden gerealiseerd op basis van een omgevingsvergunning waarbij voor een bepaalde termijn (maximaal 30 jaar) van het bestemmingsplan wordt afgeweken.'

Deze zin wekt de indruk dat in het bestemmingsplan Buitengebied een afwijkingsbevoegdheid is opgenomen om af te wijken van de bouw- en gebruiksregels om een zonnepark op te richten. Het bestemmingsplan Buitengebied biedt echter geen mogelijkheden voor zonneparken. In het MER wordt de Provinciale verordening Groningen (artikel 2.42.1) bedoeld. Hierin is aangegeven dat een bestemmingsplan niet voorziet in de plaatsing van zonneparken maar dat in afwijking daarvan een bestemmingsplan kan voorzien in het plaatsen van zonneparken voor een periode van maximaal 30 jaar.

De tekst in het MER wordt gewijzigd in: 'In de Omgevingsverordening geeft de provincie ook aan dat gemeenten in een bestemmingsplan kunnen voorzien in de plaatsing van zonneparken voor een periode van 30 jaar.'

Ten slotte

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan inzake de juridische houdbaarheid van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De conclusie van deze uitspraak is dat het PAS niet als basis voor toestemming van activiteiten mag worden gebruikt.

De m.e.r. is in 2018 uitgevoerd. In het voornemen was de ontwikkelingsruimte al beperkt op grond van de zogenaamde stikstofregel waarmee significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden worden voorkómen. In die zin heeft de uitspraak voor de uitgevoerde m.e.r. geen gevolgen.

De ontwikkelingsruimte van het PAS kon alleen worden gebruikt bij projecten, in een bestemmingsplan kon deze ontwikkelingsruimte niet worden opgenomen maar er kon wel naar worden verwezen. In het ontwerpbestemmingsplan was deze verwijzing in de vorm van een uitzonderingsregeling opgenomen. Deze uitzonderingsregeling voor ontwikkelingen beneden de drempel- en grenswaarde van het PAS is naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State uit de regels van het bestemmingsplan geschrapt.